

Tematikus terv 12. osztály: Magyarország 1945 és 1956 között

A pedagógus neve: Nagy Arnold

A pedagógus szakja: történelemtanár – ember és társadalom műveltségterületi tanár

Az iskola neve: Premier Művészeti Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola Szegedi Tagintézménye

Műveltségi terület: Ember és társadalom műveltségterület

Tantárgy: történelem

A tanulási-tanítás egység témája: Magyarország 1945 és 1956 között

A tanulási-tanítási egység cél- és feladatrendszere: ismeretszerzés – tanulás, kritikai gondolkodás és a kommunikációs készség fejlesztése, tájékozódás térben és időben, eseményeket alakító tényezők feltárása

Előzetes tudás: a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra jellemzői; az 1956-os forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai; 1956. október 23. mint iskolai ünnepély.

A tanulási-tanítási egység helye az éves fejlesztési folyamatban: A tanuló felismeri, hogy amikor egy esemény bekövetkeztének az okait kutatjuk, nemcsak azt a kérdést kell feltenni magunknak, hogy miért következett be az esemény, hanem azt is, hogy miért nem valami más történt helyette. Látja a magyar és az egyetemes történelem összefüggéseit. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja. Megismeri és elítéli a totális kommunista diktatúra emberiség elleni bűneit. Átérti a forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak a sorsát, szolidáris velük. Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta. A jogfosztások következményeként számosan emigrációba kényszerültek, amely az ország szempontjából veszteségként értelmezhető. Felismeri a szovjet megszállás és az ebből fakadó korlátozott állami szuverenitás következményeit. Megérti, hogy Magyarországnak 1956-ban a rendkívül kedvezőtlen nemzetközi helyzetben, az erőegyensúlyra épülő politikai viszonyrendszerben nem sikerült kiszakadnia a szovjet tömbből. Felismeri, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc jelenlegi demokratikus rendünk egyik talpköve. Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról.

Tantárgyi kapcsolatok: irodalom, földrajz, társadalomismeret, vizuális kultúra, művészettörténet, gazdasági alapismeretek

Osztály: 12. osztály

Felhasznált források:

- Borhegyi Péter, Bódy Zsombor, Kojanitz László: Történelem 12. Eger, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, 2016.
- Dupcsik Csaba, Repárszky Ildikó, Ujvári Pál: A befejezetlen múlt 6. Budapest, Műszaki Kiadó, 2008.
- Farkas Judit: Történelmi atlasz középiskolásoknak. Szeged, Mozaik Kiadó, 2015.
- Regéczy-Nagy László videóinterjú (részletek) <https://www.youtube.com/watch?v=6XxzF-NIIUA>

Dátum: 2017/2018-as tanév II. félév

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek (attitűdök, készségek, képességek)	Ismeretanyag (fogalmak, szabályok stb.)
1.	A szovjet megszállás következményei	Előismeretek felidézése, új ismeretek nyújtása	Magyarország helyzete a második világháború utolsó szakaszában, 1944-1945 fordulóján. A háborús részvétel következményeinek értelmezése: a halálos áldozatok, hadifogságba kerülők, a szovjet munkatáborba hurcoltak tömegei, a nőkkel szemben elkövetett atrocitások. Az újjáépítés kezdetének, a közigazgatás újjászervezésének, a politikai élet felélesztésének körülményei. A Szövetséges Ellenőrző Bizottság (SZEB) működésének hatásai. A szovjet megszállás következményeinek vizsgálata.	F: Magyar Kommunista Párt (MKP), Független Kisgazdapárt (FKgP), Szociáldemokrata Párt (SZDP), Szövetséges Ellenőrző Bizottság (SZEB). N: Szálasi Ferenc, Bethlen István,

2.	Társadalmi változások és az új politikai rendszer kialakulása	Új ismeretek nyújtása	A földreform gazdasági és társadalmi hatásainak értelmezése. Az újjáépítés folyamata, a gazdasági nehézségek hátterének értelmezése, a pénzügyi stabilizáció okai és megvalósítása. Az átalakuló politikai rendszer jellemzői.	F: földosztás, Magyar Kommunista Párt (MKP), választás, Független Kisgazdapárt (FKgP), köztársaság, infláció, batyuzók, cseregazdálkodás, Magyar Nemzeti Bank, pengő, forint; háborús bűnös, népbíróság É: 1945. március: földreform-rendelet, földosztás; 1946: a forint bevezetése N: Nagy Imre, Tildy Zoltán, Nagy Ferenc, Rákosi Mátyás; Mindszenty József; Szálasi Ferenc
3.	A határon túli magyarság és a hazai németek sorsa 1944 és 1947 között	Előismeretek felidézése; a tények, jelenségek sokoldalú elemzése	Az 1937-es határok visszaállítását követően a kisebbségi helyzetbe kerülő magyarsággal szemben elkövetett atrocitások, jogfosztó intézkedések megismerése, a kollektív bűnösség elve alkalmazásának következményei.	F: nemzetiség, kitelepítés, lakosságcsere, koncepciók per; békeszerződés É: 1947. február 10.: Magyarország képviselője aláírja a párizsi békeszerződést N: Esterházy János, Márton Áron, Nagy Ferenc T: Jugoszlávia, Délvidék, Románia, Erdély, Észak-Erdély, Kárpátalja, Ukrajna, Szovjetunió, Csehszlovákia, Felvidék
4.	Magyarország úton a diktatúra felé	Előismeretek felidézése; új ismeretek nyújtása	A többpártrendszerrel az egypártrendszer kialakításáig tartó folyamat szakaszainak megállapítása. A Magyar Kommunista Párt térnyerésének külső és belső tényezőinek vizsgálata. A „fordulat évei” jellegzetes vonásainak számbavétele.	F: Magyar Kommunista Párt (MKP), Szociáldemokrata Párt (SZDP), Szövetséges Ellenőrzési Bizottság (SZEB), koncepciók per, kékcédulás választás É: 1947: a kékcédulás választások N: Kéthly Anna, Kovács Béla, Nagy Ferenc
5.	A kommunista diktatúra kiépülés	Előismeretek felidézése, ismeretek alkalmazása, következtetések levonása	A pártállami diktatúra kiépítésének befejezése. A totális diktatúra intézményrendszerének megszervezése. A diktatúra működésének elemzése: a minden társadalmi alrendszerre kiterjedő parancsuralmi rendszer, a politikai pluralizmust fölszámoló egypártrendszer, a civil társadalom szervezeteit megszüntető, az egyházakat szoros ellenőrzés alatt tartó államhatalom, a privátszférába is behatoló erőszakos szervezetek.	F: diktatúra, totális diktatúra, tervgazdálkodás, államosítás, osztályharc, egypártrendszer, népköztársaság, Magyar Dolgozók Pártja (MDP), Szociáldemokrata Párt, besúgó hálózat, ügynök É: 1948. június: a Magyar Dolgozók Pártja (MDP) megalakulása; 1948 június: az iskolák államosítása; 1949 februárja: a Mindszenty-per; 1949. augusztus 20.: a Magyar Népköztársaság Alkotmánya; 1950: a szerzetesrendek feloszlata N: Rákosi Mátyás, Rajk László, Kádár János, Mindszenty József

6.	A Rákosi-diktatúra időszaka	Előismeretek felidézése; a tények, jelenségek sokoldalú elemzése	A rendszer alapvető tulajdonságának megállapítása: a szovjet modell átvétele, a szovjet minta követése. A társadalom megfélemlítésének eszközei és csatornái. A gazdaságpolitika céljai és következményei. Az erőszakos kollektivizálás gazdasági és társadalmi hatásai.	F: terror, állami terror, Államvédelmi Hatóság (ÁVH), koncepciós per, kitelepítés, internálás, osztályidegen, ügynök, osztályharc, kényszermunkatábor, koncepciós per; tervgazdaság, tervgazdálkodás, hadiipar, termelészövetkezet (tsz), kollektivizálás, kötelező beszolgáltatás T: Hortobágy, Recsk
7.	A társadalom helyzete az 1950-es évek elején	Előismeretek felidézése, új ismeretek nyújtása, rendszerezés	A társadalmi átalakulás értelmezése. A politikai rendszer ideologikus társadalomképe és a valóság közötti eltérések. A rendszert támogató társadalmi csoportok, rétegek. A pártállam propagandája és szimbolikája. A vezérelv érvényesítése, a személyi kultusz megnyilvánulási formáinak értelmezése.	F: társadalmi mobilitás, munkavállalás, népesedés, iparosítás, nehézipar, vezérelv, propaganda N: Rákosi Mátyás T: Sztálinváros (Dunaújváros)
8.	A Rákosi-diktatúra meggyengülése	Előismeretek felidézése; a tények, jelenségek sokoldalú elemzése	Sztálin halálát követően a szovjet vezetés korrekciók végrehajtására utasította a magyar kommunista vezetőket. Nagy Imre miniszterelnök törekvései, reformpolitikájának jellemzői, kudarcának külső és belső tényezői. A rendszer eróziójának kezdete, a pártellenzék kialakulása és tevékenysége.	F: életszínvonal, amnesztia, rehabilitáció, koncepciós per, Államvédelmi Hatóság (ÁVH), Petőfi Kör É: 1953-1955: Nagy Imre első miniszterelnöksége N: Joszip Visszarionovics Sztálin, Nyikita Szergejevics Hruscsov, Nagy Imre, Rákosi Mátyás, Rajk László

9.	<p style="text-align: center;">Az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörése és első sikerei</p>	<p>Előismeretek felidézése, figyelem felkeltése, rendszerezés, alkalmazás</p>	<p>A forradalom kitörésének okai és előzményei. Az 1956. október 23-i tüntetés eseményei, jelmondatok, követelések és programok. Az események videóinterjún keresztül történő bemutatása, megismertetése.</p>	<p>F: Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége (MEFESZ), tüntetés, tömegmozgalom, népfelkelés, forradalom, szabadságharc, kormány, miniszterelnök, Magyar Dolgozók Pártja (MDP); Államvédelmi Hatóság (ÁVH), fegyverszünet É: 1956. október 22.: a MEFESZ 16 pontja; az 1956. október 23-i budapesti forradalom helyszínei és eseményei; 1956. október 28.: Nagy Imre miniszterelnök nemzeti demokratikus forradalomnak minősíti a felkelést N: Nyikita Szergejevics Hruscsov, Nagy Imre, Kádár János T: Lengyelország, Poznan, Budapest, Debrecen, Budapest: Parlament, Kossuth tér, Magyar Rádió, Sztálin-szobor, Corvin mozi, Tompa utca, Széna tér</p>
10.	<p>A szabadságharc kiteljesedése és az újabb szovjet intervenció</p>	<p>Előismeretek felidézése, figyelem felkeltése, rendszerezés, alkalmazás</p>	<p>Az első szovjet intervenció és következményei. A győztes forradalom eredményei, a politikai és társadalmi átalakulás lehetséges irányainak, változatainak értelmezése. A magyar forradalom nemzetközi összefüggései. A második szovjet katonai beavatkozás előkészítése, az intervenció végrehajtásának körülményei. A magyar forradalom és szabadságharc világtörténelmi jelentőségének értelmezése.</p>	<p>F: koalíciós kormány, többpártrendszer, demokrácia, szuverenitás, semlegesség, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP); szuezi válság, intervenció É: 1956. október 28.: Nagy Imre miniszterelnök nemzeti demokratikus forradalomnak minősíti a felkelést; 1956. november 4.: a második szovjet intervenció kezdete. N: Nagy Imre, Tildy Zoltán, Kéthly Anna, Kádár János; Nyikita Szergejevics Hruscsov T: Sztálinváros (Dunaújváros), Mosonmagyaróvár, Egyiptom, Suez</p>
11.	<p>Összefoglalás</p>	<p>Gyakorlás, ellenőrzés. Felkészülés a témazáró dolgozatra</p>		